

Greetje Bijma en Yang Jin in IJhorst

Verhalen komen tot leven

—RECENSIE—

IJhorst, Hervormde kerk. Improvisatiekunst: Greetje Bijma, stem. Yang Jin, pipa. Gezien donderdag 11 december 2008. Bezoekers: 180

Even na acht uur wordt het licht in de IJhorster kerk gedempt. Zittend op een klein podium bespeelt Yang Jin de pipa. Zij improviseert en brengt de luisteraars in een verwachtingsvolle sfeer. Vanuit de verte kinkt een stem. De stem komt dichterbij, de deur van de orgelgalerij naar de kerk gaat langzaam open. Nog steeds die stem, nu vanuit de deuropening. De rode jurk van Greetje Bijma is te zien. Nog dichterbij komt die opvallende stem en nu zien we de stemkunstenaar met haar beeldende handgebaren. Yang Jin en Greetje Bijma improviseren, vertellen ons verhalen waarbij zij onze fantasie prikkelen. Op een ontwapende wijze vertelt Greetje over haar ontmoeting met de Chinese Yang Jin op een festival in Praag. Een onverwachte ontmoeting met een jonge vrouw die beroemd is om haar improvisatiekunst op het fascinerende, 2000 jaar oude instrument, de pipa. Zij hebben elkaar gevonden, twee kunstenaressen die hun verbeelding omzetten

in klank en elkaar daarin volkomen aanvoelen. Net zoals de pipa volgens Greetje een 'hoog-laag instrument' is, zo speelt zij ook met haar eigen stem. Vanuit een lage ligging naar een grote hoogte, met boventoonzang, het fluiten van de wind en de stemmen van man, vrouw of kind. In 'The lonely shepherd' horen we de rauwe zang van een herder, ergens ver weg op een kale steppe. Lopend door de kerk zoekt ze

Yang Jin, de pipaspeler weer op. In haar fantasietaal laat zij de schapen blaten en spuugt als herder heel even op de grond. Maar ook zonder titel heeft de muziek van de twee musicus een verhaal. Met een rode wasier weet Greetje Bijma een Aziatische sfeer op te roepen, kruipt met haar stem in de klank van de pipa en laat bij de vele tremolo's haar wasier suggestief trillen. En dan vertelt ze een verhaal over een huilende kameel, het wordt opeens muisstil in de kerk. Ademloos luistert men naar het fluisterend vertelde verhaal over een pasgeboren kameeltje dat door zijn moeder verstoten wordt. De gesproken tekst gaat over in het klagelijke geluid van een stem. We horen in de stem nu ook het geluid van de omstanders. Zij praten door elkaar heen en overlappen wat er moet gebeuren met het jonge diertje. We horen het niet

alleen in de stem maar ook in de nerveuze trillingen van het snaarinstrument. Zo brengen beide kunstenaressen zonder woorden met suggestieve klanken een verhaal tot leven.

Terwijl de volle maan door een van de kerkrampen te zien is zingt Greetje over de maan. De Engelse tekst is niet altijd te verstaan, misschien zingt ze zelfs niet consequent een tekst. Maar het doet er niet toe. We horen het gefladder van vogels, we zien het schijnsel van de maan op het water. De beelden worden opgeroepen door een stem die elke sfeer kan weer geven. In de laatste naamloze improvisatie is die stem in een volmaakte dialoog met het virtueuze spel op de pipa. Soms is in hoge tonen de intonatie van de stem zelfs gelijk aan de trilling van de snaar. Maar om ons dan uit de droom te halen klinkt daar opeens het geluid van een gestopte trompet. Zo brengt humor ons weer terug naar het dagelijkse leven.

Na een lief wiegeliedje als toegift, waarbij een in elkaar gefruemelde sjaal als een baby in de holte van haar arm gewiegd wordt gaan we de donkere avond weer in. Naar ons eigen levensverhaal, een ontroerde Greetje Bijma over zoveel bijval achterlatend.

MARJAN DOORN